

[Camre.]

Hvis man i dag indførte et totalt forbud mod bly i benzin, er det ikke nogle virkninger med lidt motorbanken og en lille smule lavere hastighed. Nej, det betyder en ødelæggelse i løbet af få hundrede kilometers kørsel af en meget stor del af den eksisterende bilparks motorer. De eneste, der ville kunne køre, var så rige folk, nemlig de, der har de moderne biler med de specielle motorer, som kan tåle dette brændstof, og så måske enkelte medlemmer af VS' gruppe, der kører i veteranbil. Men jeg må i den forbindelse bare gøre opmærksom på, at både de dyre biler og i hvert fald veteranbilerne tager sig betalt for det lavere oktantal i form af et højere benzinforbrug. Hvis fru Litten Hansen er i tvivl, kan hun spørge hr. Wilhjelm, der vil kunne bekræfte, at hans veteranbil nok kan køre på næsten kemisk ren benzin, men at den så sandelig også skal have 50 til 60 pct. mere benzin for at køre en given strækning, end en almindelig moderne vogn skal.

Jeg vil gerne understrege, at dette ikke er et problem, der kan klares alene ad lovgivningsvejen. Der er også et teknisk problem. Det er ikke klaret med at sige: nu pålægger vi bilproducenterne at lave nogle andre biler, for vi kan godt fjerne blyindholdet fra benzinen, og vi kan godt lave en motor, der kan køre, uden at der tilsættes bly, men så har den altså nogle ulemper på andre områder i form af et højere brændstofforbrug. Det er jo ikke bare blyet fra bilerne, der er skadeligt; der er også andre dele af udstødningen, der er skadelige, og disse andre mængder vil blive forøget ved en kraftig stigning i det samlede benzinforbrug. Hvis jeg må citere Storm P.: »Intet kommer af intet undtagen lommeuld«, og gøre den tilføjelse, at vi endnu ikke kan få biler til at køre på lommeuld.

Litten Hansen (VS):

Mig bekendt kan hr. Wilhjelm's veteranbil overhovedet ikke køre mere.

Man er også nødt til at se vores forhold til bly i benzinen i forhold til den politik, vi i øvrigt fører over for privatbilismen, og problematikken bly i benzin kan godt ses i forhold til, hvilken politik man overhovedet vil føre over for privatbilismen. Derfor mener jeg, det er rimeligt nok at forlange det sat længere ned, end det nu er foreslået.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til miljøudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om deklareret af typehuse.

(Lovforslag nr. 114. Fremsat 23/11 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Dorte Bennedsen (S):

Med det foreliggende forslag til lov om deklareret af typehuse har boligministeren gjort en meget væsentlig landvinding inden for forbrugerbeskyttelsen.

I bemærkningerne til forslaget peger ministeren dels på, at køb af enfamilieshus normalt er det største økonomiske engagement, en familie kommer ud for, dels på, at købere eller bygherrer normalt vil være usagkyndige i forhandlinger med professionelle producenter og sælgere. Disse faktorer indebærer, at køber vil stå uforholdsmæssigt svagt i forbindelse med en økonomisk investering af helt afgørende betydning for hans fremtidige situation. De problemer, som forbrugeren som køber eller bygherre står over for, kan stort set deles op i to grupper. Det ene problem drejer sig om markedets uoverskuelighed. Med de mange typehustilbud, der findes på markedet, er det under de nuværende forhold overordentlig vanskeligt for ikke at sige næsten umuligt at foretage en sammenligning vedrørende behovsopfyldelse, kvalitet og pris. Den foreslåede deklara- tionsordning vil give et væsentlig bedre og langt lettere tilgængeligt grundlag for vurdering af de enkelte typehustilbud og for en sammenligning tilbuddene imellem.

Den anden problemkreds omfatter de situationer, hvor køber er utilfreds med produktet enten på grund af direkte fejl og mangler, eller fordi detaljerne i det færdige produkt er væsentlig anderledes end forventet, de økonomiske vilkår blevet mere belastende end forud angivet osv. osv., forhold, som skyldes, at køber enten har fået stærkt mangelfulde eller vild-

[Dorte Bennedsen.]

ledende oplysninger, eller at sælger ikke har overholdt den indgåede aftale.

Jeg tror, det vil være rimeligt at sige, at problemer af denne art, hvor køber føler sig mere eller mindre snydt af producenten, stort set kun forefindes i en del af byggesektoren, hvilket imidlertid ikke gør problemet mindre alvorligt i den konkrete situation, og hvortil kommer, at netop den godt fungerende del af branchen også må have krav på en regulerende lovgivning, som kan forhindre de uheldige dele af sektoren i at udfolde sig frit til skade for hele sektoren.

Man må formode, at det også er overvejelser af denne art, som har fået Industrirådet til at skifte synspunkt i denne sag. Endnu ved afgivelse af forbrugerkommissionens betænkning for 1½ års tid siden opretholdt Industrirådet nemlig, at en frivillig deklarationsordning måtte kunne være tilstrækkelig, mens rådet ved den høringsproces, der er sket omkring dette lovforslag i efteråret, ganske tilsluttede sig, at problemerne i denne sektor måtte løses gennem en tvungen deklarationsordning. I øvrigt er det jo nok værd at bemærke, at der fra alle de berørte parter side, herunder typehusproducenterne og Entreprenørforeningen, har været opbakning, hvilket jo nok kan tilsige, at der må være en bred tilslutning også her i tinget.

Forslaget bygger på at skabe tryggere vilkår, og til opfyldelse af denne målsætning er den foreslåede forsikrings- eller garantiordning en meget væsentlig forudsætning. Der er som bekendt ikke så forfærdelig megen glæde ved at have ret, hvis man ikke også kan få ret, og de senere års erfaringer inden for byggesektoren har vist, at det kan være umuligt for køber at få opfyldt sin ret hos sælger med hensyn til mangler påvist efter overtagelsen.

Bestemmelserne i kapitel 4 pålægger dels producenten en pligt til at afhjælpe mangler og fejl, dels gør den i sidste instans husejeren uafhængig af producentens vilje og økonomiske evne, idet der indføres bestemmelser, som sikrer, at der vil være midler til afhjælpning til stede.

Med en lovgivning på et helt nyt felt er det givet, at der vil være mange problemer og detaljer, som må drøftes under udvalgsarbejdet. Jeg vil godt her pege på et par stykker.

Jeg vil godt pege på spørgsmålet om længden af det åremål, forsikringsdækningen løber, hvor man umiddelbart kan have sine tvivl om, hvorvidt 5 år er en tilstrækkelig lang periode.

Jeg vil pege på, at det kunne være ønskeligt, om man kunne få funderingsskader omfattet af ordningen. Jeg ved, at ministeren har gjort sig tanker i denne forbindelse. Jeg vil også godt pege på muligheden af at udvide deklarationsordningen til også at omfatte andre former for enfamiliesboliger og byggegrunde.

Det er nok ting, det er nemmere at drøfte i udvalget, hvor vi har mulighed for at gå mere til bunds i sagerne, end der er her i salen.

Lad mig slutte med endnu en gang at understrege, at forslaget er et meget vigtigt skridt i forbindelse med lovgivning om forbrugerbeskyttelse, og jeg kan på mit partis vegne tilsige forslaget en velvillig behandling i udvalget.

Hovmand (V):

Jeg synes nok, at den forrige taler tog mun- den rigeligt fuld, da hun henviste til, at alle berørte organisationer var stærkt interesseret i dette forslag i den udformning, det her har fået. Det mener jeg at vide ikke er tilfældet, og jeg tror, at ministeren er vidende om, at der langt ind i brede kredse, håndværkerkredse, forsikringskredse og andre steder, er meget, meget store betæneligheder.

Jeg vil gerne sige, at vi fra venstres side ikke vil kunne give tilslutning til lovforslaget, som det er udformet her. Det skal gennemgå en meget betydelig ændring, før vi ændrer holdning. Vi er naturligvis enige i, at det er vigtigt, at købere sikres fuldstændig orientering om de økonomiske konsekvenser, der er ved at købe et hus, og vi er også enige i, at det er vigtigt, at købere ikke senere hen overraskes af mangler og fejl efter at være flyttet ind. Derom ingen tvivl. Men efter vores opfattelse vil disse mål kunne nås ad anden vej, som efter vores opfattelse bør betrædes, og jeg håber, at vi under udvalgsbehandlingen kan overbevise også socialdemokratiet og ministeren herom.

For det første mener vi, at det bør være muligt at skabe en ordning, der er baseret på frivillig basis. Vi har ingen tro på, at de vises ten er et stort administrativt apparat som det, der her lægges op til. Vi har en tro på, at de forsøg, der har været gjort for at skabe en frivillig ordning, og de forhandlinger, der i øjeblikket føres med henblik herpå, vil kunne krones med held.

Et andet forhold, som jeg synes er væsentligt at drage ind, er spørgsmålet om den konkurrenceforvridning, som dette lovforslag indebærer i hvert fald i dets nuværende form. Det

[Hovmand.]

er jo kun halvdelen af parcelhusmarkedet, som er typehuse. Resten bygges som individuelt byggeri af mindre håndværksmestre, af mindre firmaer. Skal de mennesker nu diskrimineres i forhold til typehusbranchen? Det mener vi ikke kan være rimeligt.

Vi mener også, at forslaget, som det foreligger her, indeholder eller præges af en række uklare og upræcise juridiske formuleringer og andre formuleringer, bl. a. selve begrebet typehus. Begrebet typehus er så uklart formuleret her i lovforslaget, at det må give en lang række administrative besværligheder, hvis lovforslaget bliver vedtaget, som det foreligger her.

Vi mener, at en administration som den, jeg har været inde på, der lægges op til her, ikke er, hvad vi har behov for i dansk byggeri i dag. Vi har tværtimod behov for at skabe en mere forenklet byggesagsbehandling, og vi har behov for ikke at pålægge nye store omkostninger, men derimod at sikre en ordning, som jeg tror der er god mulighed for på frivillig basis, og som giver os mulighed for at nå de mål, vi tilsigter, nemlig en større sikkerhed ikke alene for forbrugeren, men også for den håndværksmester, som måske uforskyldt rammes af problemer i forbindelse med materialer, i forbindelse med sætningsskader osv.

Det er klart, at der her er en række problemer, vi må se på. Vi glæder os meget til at få klaring over, hvordan ministerens svar vil være på de mange spørgsmål, vi har af teknisk art under udvalgsarbejdet, og vil forbeholde os vores stilling. Foreløbig må jeg sige, at vi er negative over for lovforslaget, som det foreligger her.

Bach (FP):

Det tør vistnok siges, at med tvungen lov om deklarering af typehuse, altså serieproduktion af etplanshuse, har ministeren bevæget sig ind på et meget kompliceret område. Det fremgår jo også tydeligt af de mange lovparagrafer. Efter at have læst bemærkningerne til lovforslaget og den skriftlige fremsættelse grundigt igennem, vil jeg på ét område give ministeren ret: vi er inde på noget af en pionerindsats med dette lovforslag. Det kan vel heller ikke skade, at ministeren selv nævner, at han vil være meget åben over for ideer til ændringer og forbedringer af det lovforslag, vi her behandler.

Nu kunne der jo straks stilles en stribe af

spørgsmål vedrørende hele lovkomplekset, men de egner sig i allerhøjeste grad til udvalgsbehandling.

Jeg bliver dog nødt til at komme med, hvad jeg vil kalde nogle praktiske bemærkninger, vel vidende at lovforslagets formål er at betrygge erhververe af typehuse ved tilbudsaftale og forsikringsvilkår for at komme bl. a. det til livs, som alle tager afstand fra – selvfølgelig også fremskridtspartiet – nemlig byggesjusk. Så er spørgsmålet: gør man det ved at oprette et deklarationsnævn for typehuse med de forskellige repræsentanter og et sekretariat, som selvfølgelig koster penge, som imidlertid i sidste ende efter ministerens opfattelse, formoder jeg, vil komme hjem med renters rente til glæde for alle, og ikke mindst for erhververne af typehuse? Gid det var så vel, gid det var 100 pct. rigtigt, så kunne ministeren være sikker på, at fremskridtspartiet også kunne gå varmt ind for lovforslaget.

Men her bliver jeg nødt til at komme med et par faktiske og praktiske bemærkninger. Sagen er jo, at fremstilling af typehuse groft sagt kan inddeles i to faser: fabrikation af de forskellige elementer på fabrik samt montering på byggestedet, og jeg afslører vist ingen hemmelighed ved at sige, at de fleste byggefejl opstår ved montering på byggepladsen. Det kan have mange årsager, som aldrig så mange deklara-tioner og nævn ikke har en sind indflydelse på. Lad mig lige nævne de klimatiske forhold ved det udvendige arbejde i monteringsfasen. Uanset en 100 pct. perfekt fabrikation og omhyggelig vejledning kan de omtalte bygnings-elementer og materialer på grund af vinter og vejr udsættes for ødelæggende påvirkning, som igen kan betegnes som byggesjusk. Da vi har med uorganiske og organiske materialer at gøre, vil de omtalte påvirkninger mange gange først vise sig efter flere års forløb, og det gælder selvfølgelig alle former for husbyggeri, ikke blot de såkaldte typehuse.

Og så en ting mere: skatten. Inden de forskellige partier kaster sig over fremskridtspartiet og fortæller alle – det er de selvfølgelig velkomne til – at vi vil helbrede alle samfunds-skavanker med skattelettelser, tør jeg her anføre, at så længe de produktive i samfundet, altså også dem, der skal fabrikere og montere etplanshuse, skal udsættes for en enorm skatteplyndring, må vi samtidig leve med akkordræset, som jo igen betyder for den enkelte udøver, at det er med at få banket så meget sam-

[Bach.]

men som muligt for at få mere i lønningsposen. Og uden at skyde dem uædle motiver i skoene kan tempo og akkordræs betyde kvalitetsforringelse. Men som sagt, det hænger ulykkeligt sammen med vores ødelæggende indkomstskattesystem, som alverdens dygtige arkitekter, ingeniører, deklarationsnævn og kontrolforanstaltninger etc. ved byggeriet kun har ringe eller slet ingen indflydelse på. Den frivillige varedeklaration er faktisk smuldret hen, og det kunne jo tyde på, at der ikke har været den store begejstring for denne ordning. Vi vil faktisk på nuværende tidspunkt ikke være med til at give kunden falsk tryghed eller falsk varebetegnelse, som en deklaration kunne blive ikke mindst over for traditionelle etplanshuse. Lad mig også nævne, at Håndværksrådet har udtrykt stor betænkelighed, og det er vel ikke meningen, at man vil stille det traditionelle byggeri ringere ved denne lovgivning.

Alt i alt tør jeg ikke her love ministeren en hurtig og velvillig udvalgsbehandling, men som sædvanlig vil fremskridtspartiet se på lovforslaget i udvalget, og jeg lover på forhånd, at der bliver masser af spørgsmål, som trænger til at blive besvaret ved dette meget komplicerede lovforslag.

Ingomar Petersen (RV):

Det radikale venstre er enig i det synspunkt, at der må øves en indsats i kampen mod byggefejl og byggesjusk, men om en deklarationsordning og en forsikringsordning som her foreslået af ministeren er den rette vej, mener vi er meget, meget tvivlsomt.

For hvad er det egentlig, man her er ved at ville gennemføre? Det er jo en yderligere fordyrelse af byggeriet på den måde, at typehusproducenten skal betale dette deklarationsnævn og forsikringerne, og det skal være med i prisen. Når man så skal til at prioritere eller finansiere et hus, så får man altså også kurstab på dette.

Det, vi fra radikal side ikke rigtig kan forstå, er, at når man har en byggemyndighed ud over landet, hvortil den byggende skal aflevere et væld af beregninger og arkitekt- og ingeniørtegninger, der skal være kontrol, man skal have en byggetilladelse, og når byggeriet er færdigt, skal man have en byggeattest, hvad er det så egentlig, man er ved at have opdaget? Det er, at hele dette system, som enhver byggende må betale til, og som koster borgerne masser af

penge, totalt har spillet fallit, og nu skal borgerne til at betale et nyt system for at sikre sig. Det kan den danske befolkning ikke forstå.

Skal der bruges lidt flere penge, så var der måske mere rimelighed i, at man gav en lille smule mere for en byggetilladelse og fik det servicesystem, som var meningen, at den kommunale byggemyndighed havde et ansvar og sikrede, at når der gaves en byggeattest, var huset også i orden.

Jeg tror, det er den vej, vi skal gå, og ikke den her foreslåede. Når stik og ledninger, jordbundens beskaffenhed, byggegrunden, husets placering, om det nu ligger på den rigtige grund, og jordbundsforholdene osv. — mange byggefejl sker jo, fordi der sker sætning af huset — holdes udenfor, så kommer vi jo allerede ind i, at når der er nogle fejl, er det nok grundens skyld og ikke det andet. Når håndværksmestre, murere, tømrere og snedkere ikke kan komme ind under deklarationsordningen, uden at de skal gå sammen med en arkitekt, og så i fællesskab give et tilbud på huset, hvad er det så for noget? Skal arkitekten nu også til at tjene som spekulant på fortjenesten på mureren, tømreren og snedkeren, hvor arkitektens opgave alle dage har været og stadig væk forhåbentlig er at være bygherrens kontrol over for, at byggeriet kommer til at køre rigtigt?

Jeg tror, der er mange ting i dette forslag, som trænger til at blive kigget på, og jeg kan godt sige, at fra radikal side kan jeg godt garantere, at dette lovforslag, som det ligger her, ikke kan gå igennem folketetinget.

Vi er villige til at drøfte de problemer, der ligger i denne sag, for der er vitterlig problemer, men lovforslaget er for tidligt fremsat. Man siger heller ikke noget som helst om i lovforslaget, hvad det egentlig kommer til at koste forbrugerne, og jeg vil betegne det som boligministerens papirtiger, som er uigennemtænkt. Hvis man gennemfører det, er det faktisk at drive fusk med forbrugerne. Det er nu engang således, at den slags uigennemtænkte, tvungne ordninger med masser af huller i — for det er gennenhullet allerede ved forslaget — kun er til glæde for advokater og forsikringselskaber og ikke til glæde for forbrugerne.

Hagen Hagensen (KF):

Vor gruppes ordfører, hr. Poul Schlüter, kan ikke være til stede her i dag. Jeg vil derfor fremkomme med nogle bemærkninger om det fremsatte lovforslag og sige som udgangs-

[Hagen Hagensen.]

punkt, at vi naturligvis vil være med til at overveje en række ting i forhold til byggesjusk og hvad dertil hører. Det er klart, at der med det nyere begreb, vi har fået i typehuset, er kommet noget andet ind i byggeriet, end vi har haft før. Det er allerede af tidligere ordførere blevet påpeget, at man egentlig i dette typehusbyggeri mangler det, der i det traditionelle byggeri er til stede, nemlig at arkitekten og ingeniøren er bygherrens tillidsmand, som fører kontrol med, at huset opføres på ordentlig måde. Selv om det har været tilfældet, må vi erkende, at der i årenes løb har været forskellige mangler ved en række huse, der er opført, og man må naturligvis se på, om man kan gøre noget for at klare dette bedre igennem, end det hidtil har været tilfældet.

Forholdet er bare det, at dette lovforslag kun tager en lille begrænset del med. For det første er jeg enig med de ordførere, der har sagt, at typehuset er dårligt beskrevet. Det er noget, der skal beskrives på en helt anden måde, end man gør det her i lovforslaget. Hvad vil det sige, at det væsentligst opføres efter et projekt, der er udformet med henblik på seriebyggeri? Hvad vil det i grunden sige? Hvor meget skal der til, eller hvor lidt skal der til, for at man glider ud, så at man slet ikke har noget med dette at gøre? Hvor meget eller hvor lidt skal der ændres på typehuset?

For det andet tager det kun huse med, der er beregnet til helårsbolig. Det vil sige, at alle de forbrugere, der har et hus, som de kun bruger en del af året, altså ikke skal med ind under den beskyttelse, man vil give her. Endelig vil man også se, at det almindelige hus, som stadig væk findes som traditionelt byggeri, opført af håndværkere, er holdt helt udenfor.

Jeg kan derfor meget vel forstå, at Håndværksrådet og andre har udtrykt bekymring over, at man vil lave et regelsæt som det, man foreslår her. Det er allerede blevet nævnt, og jeg skal kun sige en enkelt ting mere om den fordyrelse, der vil være, hvis man indfører det deklarations- og forsikringsystem i øvrigt efter ikke, synes jeg, tilstrækkelig klart fastlagte regler. Det er jo til syvende og sidst den, der får opført huset, der kommer til at betale det hele, og lur mig, om ikke det vil gå hen i principet at blive ganske dyrt. Det er da også muligt, at det med de ordninger, man har lavet om deklarationssystemet med nævnsbehandling, vil blive gefundenes Fressen, som hr. Ingomar

Petersen nævnte, for den stand, jeg tilhører. I mange sager vil der nødvendigvis skulle sættes en sagfører på for at få klaret tingene.

Der er én ting, jeg vil have lov at nævne yderligere, og det er: hvordan vil man egentlig have konstateret mangelbegrebet? Det er meget godt at komme og sige, at der er en mangel ved et hus; så har man vendt bevisbyrden om, og så skal den, der har bygget eller leveret det, simpelt hen bevise, at det er der ikke. Det er jo at stille tingene på hovedet, og jeg vil i hvert fald for mit vedkommende sige, at det kan jeg aldeles ikke gå med til. Den traditionelle måde at finde frem til, om der er mangler, må følges også på dette felt. Det kan ikke være rigtigt, at blot fordi man står og råber og skriger: der er en mangel, så skal man kunne få udbetalt et beløb, hvis ikke producenten kan bevise, at det er der ikke. Jeg tror, det er helt forkert, og jeg vil i hvert fald sige, at det vil ikke fremme den i de fleste tilfælde rolige væremåde, der er mellem dem, der får huset bygget, og dem, der bygger det. Det kan ikke være sådan – og det siger jeg med kendskab til det byggeri, jeg har haft med at gøre – at hver gang der bliver sagt mangel, så har man en ret. Det tror jeg ikke kan være det sande. Lad mig nøjes med at sige, at vi vil være med til at se på disse forhold, hvorledes de kan løses på den ene eller den anden måde, men det er i hvert fald næppe tilstrækkeligt, at man piller en enkelt del ud af hele dette store kompleks og søger at give en forbrugerbeskyttelse, der faktisk ikke er til stede. Jeg tror, den er falsk og desværre vil komme til at gå ud over mange.

Men vi vil også for vort vedkommende være rede til at medvirke i udvalgsarbejdet for at prøve at finde frem til løsninger, der kan betyde, at det nøgleklare hus også virkelig er nøgleklart, når det skal overtages.

Arne Bjerregaard (KrF):

Deklaration af typehuse, en ny forbrugerbeskyttelse, og flere følger vel efter, har jeg allerede erfaret. Selvfølgelig er dette lovforslag ikke ligegyldigt, idet det for den enkelte familie selvfølgelig drejer sig om mange penge, men med al denne forbrugersnak og deklaration af dit og dat pakkes forbrugeren jo efterhånden ind i vat med ligegyldige detaljer. Selvstændig tænkning og selvstændig stillingtagen er øjensynlig egenskaber, som man ikke læn-

[Arne Bjerregaard.]

gere tillægger den almindelige forbruger i det danske samfund, men alene vi herinde kan tage stilling til, hvad der er godt og skidt for de enkelte forbrugere i Danmark. Jeg synes, det nærmest er ved at blive en hån imod den danske forbruger at sige: I kan ikke selv klare ærterne, vi skal nok klare dem for jer, og sige, at sådan og sådan skal det være, for det er godt.

Og hvis typehusfabrikanterne ønsker dette og er så glade ved det, som er fremsat, skulle der vel være mulighed for at få en frivillig deklaration. De skulle vel kunne få lov til at få et prædikat hæftet på deres typehuse, i stedet for at vi herindefra skal sige, at så snart det er serieproduktion, så skal der denne deklaration til for at beskytte forbrugerne, og som det allerede er sagt, kan vi næppe beskytte forbrugerne på dette område med det forslag, som ligger her.

Endvidere er typehuse jo et begreb, som er særdeles uklart, for mangfoldige typehuse laves jo om, inden de bygges på stedet. Den ene vil have én forandring, og den anden vil have en anden forandring. Er det så et typehus i dette lovforslags forstand længere? Og så er det et spørgsmål, om dette lovforslag overhovedet har nogen virkning dér, hvor det skulle have en virkning.

Vi beklager fra kristeligt folkepartis side, at de almindelige byggeinstanser ikke kan klare de opgaver, som de skulle kunne klare her. Hvad skal vi ellers have de forskellige byggeinstanser til, som vi har nedsat alle vegne, og som skal godkende et byggeri, inden det bygges, og som skal godkende det, når det er bygget? Hvad skal vi med dem, når vi skal have dette ved siden af?

Men alligevel må vi jo notere, at der notorisk har været byggesjusk, og det er en alvorlig sag for den familie, som kommer ud for at have købt et hus eller have fået bygget et hus, hvor der konstateres reelt byggesjusk. Vi vil da selvfølgelig være med til at hindre, at disse mennesker alene skal bøde for dette, men at vi med dette lovforslag skulle kunne hindre det, tvivler vi stærkt på. Vi vil dog gerne være med til at skaffe muligheder for, at de enkelte familier, som kommer ud for denne ulykke, ikke skal straffes for det.

Lad os se på dette lovforslag i udvalget, og så kan det være, at vi når frem til noget helt andet end dette.

Kaj Hansen (DKP):

Der er jo allerede faldet nogle sure bemærkninger over dette lovforslag. Der er grund til for det første at slå fast, at lovforslaget ikke alene drejer sig om en deklarationsordning for typehuse, det drejer sig nok så væsentligt også om et erstatningsansvar og en erstatningspligt, og det er for så vidt det væsentlige i lovforslaget. Det er, ligesom en del af de foregående talere overser denne ting. Jeg vil da sige, at det er et godt initiativ, ministeren har taget. Det kan ikke være nogen skade til, at forbrugerne nøje kan få fastlagt, hvad det er for et hus, de køber, hvad det koster, og gennem deklarationen kan kontrollere, at de også får det hus, som de skal betale for.

Det værdifuldeste i lovforslaget er imidlertid, som jeg har nævnt, at der til deklarationen knyttes garanti- og erstatningsbestemmelser.

Efter lovforslaget skal erstatningspligten dækkes af en forsikring. Det fremgår ikke af lovforslaget eller bemærkningerne, hvordan forsikringsbetingelserne skal være, og her kommer kommunisternes skepsis ind, for lovforslaget giver boligministeren bemyndigelse til at fastsætte bestemmelser, men også til at lave begrænsninger i forsikringsdækningen. Derfor vil jeg sige, at inden dette forslag bliver lov, bør man fuldt ud kende de forsikringsbetingelser, der skal gælde, fordi forsikringselskaberne har en ganske god evne til at unddrage sig erstatningsbetalinger, og hvis forsikringsbetingelserne i det store og hele overlades til selskaberne, vil man senere opdage, at det bliver både det ene og det andet og det tredje, som selskaberne vil påberåbe sig ikke dækkes af forsikringen.

Forsikrings- og erstatningspligten er begrænset til 5 år. Det anser jeg for at være en for kort periode. Det har jo vist sig i praksis, at skader som følge af byggesjusk ofte først kommer på et senere tidspunkt efter de 5 år. Det gælder særlig gulvkonstruktioner og tagkonstruktioner. Den frivillige ordning, der har været talt om, regnede da også med en erstatningsperiode på 10 år, og det anser jeg også for at være minimum.

I den frivillige ordning indgår også funderingsskader; det er ikke med i lovforslaget, og det er en fejl, som vi må søge at rette, inden lovforslaget skal vedtages.

Som det fremgår af det, jeg har sagt, er vi positivt indstillet til lovforslaget. Det betyder ikke, at vi ikke mener, det kan forbedres på en

[Kaj Hansen.]

række områder, og det vil vi gerne være med til.

Men der bygges jo andet end typehuse her i landet, og dette lovforslag løser kun en del af problemerne omkring skader som følge af byggesjusk og erstatningsansvar. Derfor vil jeg gerne spørge: vil ministeren tage initiativ til, at der gennemføres en garantiordning og en erstatningspligt for alt byggeri her i landet?

Der foreligger desværre mange eksempler på byggesjusk, der medfører store skader. Når sådanne skader opstår, har det meget ofte vist sig meget vanskeligt at placere ansvar og dermed erstatningspligt. Der har i meget lang tid været konstateret skader ved tagkonstruktionerne i en del af bebyggelsen i Albertslund f. eks., og for en uges tid siden styrtede loftet ned i et værelse i et af husene. Det er jo farligt at bo under sådanne forhold, og at det overhovedet kan ske, tyder på byggesjusk af værste slags.

Men hvem skal nu betale? Ja, boligselskaberne har anlagt retssager mod en lang række entreprenører, men resultatet kan man ikke vide noget om på forhånd. I første omgang er det lejerne, der ustandselig skal betale for noget, de absolut intet ansvar kan have for. Dette kun som et eksempel, der viser nødvendigheden af at udstrække garanti- og erstatningspligten til alt byggeri. Desværre har vi alt for mange skader med byggesjusk, hvor det er lejerne, der i den sidste ende bliver sorteper, og derfor er det nødvendigt, vi får en lovgivning på dette område.

Jeg er også orienteret om, at mange, mange folk i byggebranchen også ønsker en garantiordning gennemført. Vil ministeren tage et sådant initiativ? Ellers skal kommunisterne gerne fremsætte forslag til folketingsbeslutning herom.

Abel (CD):

De seneste års talrige eksempler på byggesjusk har tydeligt vist, at der er behov for en lovgivning af den art, som vi her er præsenteret for. Hensigten er ganske klar, nemlig at sikre køberne af typehuse mod de økonomiske belastninger, som fejl og byggesjusk kan være for en familie, som måske i forvejen har spændt økonomien hårdt for at erhverve sin egen parcelhusbolig.

Lovforslaget, som her er fremsat, indeholder 4 ting. For det første selve typehusedeclaratio-

nen, som skal medvirke til at sikre klare og tilstrækkelige oplysninger om det pågældende typehus. For det andet offentlig indsigt med opførelses- og leveringsbetingelserne. For det tredje bestemmelser, som tilsikrer en afhjælpning af fejl ved typehusene, og så for det fjerde forsikringsordningen, der sikrer, at der altid er de fornøde midler til stede til udbedring af mangler.

Spørgsmålet er blot, om de ting, som er indeholdt i det konkrete lovforslag, er de rigtige ting, og om det er tilstrækkeligt.

Jeg er vidende om, at der for nylig har været et møde mellem boligministeren og Håndværksrådet, som har været modstander af det fremsatte lovforslag af hensyn til den diskriminering, som ligger i det set i relation til det individuelle håndværksmæssige byggeri.

Heller ikke centrum-demokraterne ønsker at give typehusproducenterne dette forsprog, og problemet har især selvfølgelig betydning, når vi ser på den foreslåede garantiordning. Her er spørgsmålet, om vi kan supplere med en tilsvarende forsikringsmæssig ordning for den øvrige del af byggeriet, og som hr. Kaj Hansen var inde på: alle huse bør i givet fald omfattes af en byggesjuskforsikring. Hvis alle ejendomme forsikres, vil præmien kunne blive mere rimelig, end den måske vil kunne være, hvis kun halvdelen omfattes, og Håndværksrådet skønner løst, at en sådan forsikring vil komme til at koste ca. 1.000 kr. pr. byggesag.

Deklarationsbestemmelserne og forsikringsordningen skal naturligvis kontrolleres af de lokale bygningsmyndigheder, og det er her vigtigt for mig at understrege, at et forslag ikke må afstedkomme etableringen af en ny administration. Denne enkelte yderligere arbejdsrutine vil formentlig ikke belaste administrationen i kommunerne kraftigere, end at det kan klares under de bestående ordninger i kommunerne.

Centrum-demokraterne er positive over for intentionerne i lovforslaget, men er meget tilbageholdende over for det konkrete forslag, og under udvalgsarbejdet vil vi søge at få diskriminationen over for andre former for byggeri belyst, herunder muligheden for at etablere en generel byggesjuskforsikring.

Wilhelm (VS):

Boligministeren gør selv opmærksom på i sin fremsættelse af dette lovforslag, at der har væ-

[Wilhelm.]

ret en lang række vanskeligheder og problemer med udarbejdelsen, men jeg tror sådan set, at en lang række af de overvejelser, man må have gjort sig ved udarbejdelsen, er ukendt for os andre, og der må være en del grunde til, at man har valgt denne løsning, som vi andre altså stadig væk har en lang række spørgsmål til.

Jeg er glad for især den radikale ordførers mange bemærkninger og spørgsmål vedrørende selve ideen med at bygge denne garanti på deklARATIONER for typehusområdet, fordi her var sat spørgsmålstegn ved en hel række faktorer, som vi andre også måtte være interesseret i at få belyst. Jeg går ud fra, at sådanne overvejelser har været gjort, men de fremgår altså ikke særlig klart af bemærkningerne til lovforslaget, og jeg går derfor ud fra, at det er noget, vi først får mulighed for at få en vurdering af og besvarelse på under udvalgsarbejdet. Derfor skal jeg i denne omgang kun sige noget meget kort om det.

Vi er fra VS' side helt med på, at der skal gives lejere og andre boligbrugere garantier også for de økonomiske konsekvenser af byggesjusk. Vi mener, det er højest påkrævet med de friske eksempler, vi kender til.

Vi er også indforstået med, at dette sandsynligvis kommer til at koste noget, og vi gør os ingen naive forestillinger om, at det bliver entreprenørerne, byggematerialeindustrien eller andre, der hovedsagelig kommer til at betale det, som dette kommer til at koste. Så vidt, så langt i overensstemmelse med forslaget her sådan set.

Om det så skal udmøntes i en deklARATIONSORDNING, er vi noget mere tvivlende over for. Jeg er enig med DKPs ordfører, Kaj Hansen, i, at det væsentligste ved dette forslag er forsikrings- og erstatningspligten, som ligger i det. Også her er der jo en række undtagelser, mangler, udeladelser osv., men det er immervæk den væsentlige side af det. Vi er betydelig mere forbeholdne over for løsningen i form af en deklARATIONSORDNING.

Man kan jo stille sig det spørgsmål, om ikke det erfaringsmæssigt har stillet boligbrugere og for den sags skyld andre kategorier af forbrugere vanskeligere i en konkret erstatnings-sag, hvis den mangel, de bliver udsat for, og som giver dem en økonomisk bet, er en mangel, som på et eller andet tidspunkt har fået et deklARATIONSNEVNS BLÅ stempele. Der er megen sund fornuft, mener jeg, i den radikale ordfø-

rerens betragtninger, at når man har de andre formalia i orden med byggetilladelser og med bygningsattester osv., så burde det være overflødig én gang til at betale for disse garantier gennem en deklARATIONSORDNING.

Det kunne endda være, hvad det være vil, men jeg synes, vi har kedelige fortilfælde, der viser, at brugeren står retsmæssigt svagere, når manglerne faktisk på et tidspunkt har så at sige været godkendt af de myndigheder, der skal attestere disse ting, og så er det ikke så meget bevendt med en forsikringspligt og en erstatningspligt, hvis man først kommer derud.

Jeg har bemærket, at ministeren til sidst i sin fremsættelse siger, at det er meningen at udvide området og også komme ind på, har jeg forstået, etagebyggeri og andet byggeri end lige netop typehusene, men jeg har svært ved at se, hvorfor det skal vente. Jeg ville umiddelbart tro – men det er muligt, at besvarelserne under udvalgsarbejdet forklarer os noget andet – at det havde været betydelig lettere at sætte ordninger op indeholdende forsikringspligt og i hvert fald erstatningspligt, som ville have garanteret lejere mod de økonomiske konsekvenser af f. eks. det byggesjusk, der er på kun 10 år gammelt byggeri i Albertslund Syd, end det vil være at gøre det for typehusområdet. Det er stadig væk måske ikke ufatteligt, men i hvert fald fuldstændig uacceptabelt, at ved så eklatant byggesjusk viser det sig plat umuligt at få et ansvar placeret, vel nok bl. a. fordi de materialer, der dér blev taget i anvendelse, faktisk var godkendt, og det må sådan en garantiordning altså også på en eller anden måde indbefatte.

Hvis boligministeriet tager risikoen for at godkende nogle nye materialer – og det tror jeg man bliver nødt til meget tit, ikke mindst når man skal til at bygge mere økologisk og opvarmningsmæssigt rigtigt – så må boligministeriet også på en eller anden måde sørge for, at det ikke bliver lejerne, der sidder med beten, hvis det så 10 år efter viser sig, at det var en uansvarlig tilladelse, man gav på materialefronten dér.

Hensigten i dette lovforslag er vi helt indforstået med. Den konkrete udformning især med en deklARATIONSORDNING, og specielt at den bliver begrænset til typehuse, er vi betydelig mere skeptiske over for.

Boligministeren (Helge Nielsen):

Det var måske nok at vente, at med et ini-

[Boligministeren.]

tiativ på et område som dette, et ret nyt område i lovmæssig henseende, kunne der blive mange forskellige holdninger. Indlæggene bar præg af – og det var vel det gennemgående – at alle var enige om, at der skulle gøres noget ved dette problem, men der var ikke mange, der var enige om, hvad man skulle gøre for at løse problemet. Det, der har været min drivkraft for at komme med dette lovforslag, har netop været, at nu har vi her i folketinget og uden for folketinget så længe snakket om byggefejl og byggesjusk og beklaget, hver gang vi ser den ene familie efter den anden købe noget, der ikke svarede til forventningerne og heller ikke var det, man kunne forvente af det, man har købt. Vi har set de økonomiske tragedier, som disse familier er kommet ud i, når de én gang i deres liv skulle investere i det meget store gode, der hedder eget hus, og vi har stået og måttet sige: loven hjemler ingen mulighed for at hjælpe jer. Gå til domstolene, eller hvor man nu ville henvise disse stakkels mennesker til.

Derfor skal dette lovforslag ses som et forsøg på at klare disse problemer, og det er givet, at det udvalgsarbejde, der vil følge efter denne første behandling, vil afføde masser af spørgsmål, som vi naturligvis også vil være villige til at svare på.

Jeg skal her meget kort gennemgå nogle af de spørgsmål, som er rejst. Fru Dorte Bennedsen rejste spørgsmålet om et længere åremål, og det er naturligvis et relevant spørgsmål. Man kunne overveje, om de 5 år skulle forlænges til 10 år, men her er der så det, at en 10-årig forsikringsordning, garantiordning, vil være meget dyrere end en 5-årig ordning. Det er en afvejning af det økonomiske i forhold til det nødvendige, og de mange organisationer, som står bagved, har altså i enighed valgt at foreslå de 5 år.

Om funderingsskaderne, som flere har været inde på, er det jo i bemærkningerne til lovforslaget nævnt, at det er noget, vi stadig væk arbejder med og gerne vil drøfte med udvalget.

Så nævnte hr. Hovmand og flere andre, at det kun omfattede de typiserede huse, og at ikke-typehuset altså ikke var med. Det er også korrekt, som hr. Hovmand gav udtryk for, at Håndværksrådets stilling til dette lovforslag har ikke været særlig positiv. Som den eneste af organisationerne har den ikke været særlig po-

sitiv. Men jeg kan ud over det, der står om det, tilføje, at jeg har modtaget en henvendelse fra Håndværksrådet, efter at lovforslaget om deklarering af typehuse er fremsat, og i denne henvendelse foreslår Håndværksrådet, at lovforslaget suppleres med en generel forsikringsordning for de enfamilieshuse, der ikke er typehuse. Hermed skulle man ligestille typehusene og de individuelle huse, hvad angår forsikring mod fejl og mangler.

Jeg vil godt sige, at jeg ser meget positivt på dette forslag og har gjort det helt fra første færd. Håndværksrådet og boligministeriet er nu gået i gang med at se nærmere på de muligheder, der vil være for at gennemføre en sådan generel ordning vedrørende forsikringen, og jeg vil gerne have lov til at vende tilbage til spørgsmålet under udvalgsarbejdet.

Jeg har også, som det er nævnt, givet udtryk for, at dette efter min opfattelse er en start; det er at tage fat i et hjørne af et meget stort problem, og jeg håber, at vi ved det videre arbejde, ikke i denne samling, men fremover, kan komme videre end det, forslaget her bygger på.

Når man på den ene side kan komme med påstande om, at dette lovforslag er en konkurrenceforvridning over for de huse, der ikke er underkastet ordningen, og på den anden side komme med påstande om, at denne ordning fordyrer de huse, der er underkastet ordningen, på en urimelig måde, må jeg sige, at begge påstande i hvert fald ikke kan være korrekte. Hvis der er den fordyrelse i det, som nogle påstår, kan der jo ikke være nogen konkurrence over for dem, der ikke bliver belastet af denne fordyrelse.

Jeg mener ikke – det er til hr. Bachs bemærkninger – at der her er tale om at give en falsk tryghed. Jeg vil også godt sige både til hr. Hovmand og andre, der har været inde på frivillighedsprincippet, at dette princip har jo været forsøgt, både hvad angår deklARATIONEN, og hvad angår forsikringen, og lidt skibbrud. Det har ikke løst problemet. Det måtte opføre, det var altså ikke vejen frem til at beskytte forbrugeren, og derfor har der været denne brede enighed imellem alle organisationerne på nær Håndværksrådet, som er interesseret i dette, og Forbrugerrådet står også helhjertet bagved. Det er jo i øvrigt Forbrugerrådets betænkning, lovforslaget bygger på. Jeg vil meget gerne i udvalget prøve at imødegå nogle af de misfor-

[Boligministeren.]

ståelser, der fra flere ordførere, herunder hr. Ingomar Petersen, er blevet fremført under første behandling.

Hr. Kaj Hansen spurgte, om jeg ønskede at gå videre. Det har jeg svaret på. Og hr. Wilhjelm og andre havde svært ved at se nødvendigheden af deklarationen. Hvad er meningen med den? Det er helt enkelt den, at der vel er mange problemer, som opstår på grund af, at man ikke er klar over, hvad det er, man har købt, og troede, at man havde købt noget, der var anderledes end det, man har fået, og det, man egentlig betalte for. Derfor er det afgørende, når man står over for købet, at man så har en deklaration på den vare, som det drejer sig om, og dermed også klart kan bevise, hvad det er, man har købt, og hvad det er, man har fået, og dermed have dokumentation for, at den pågældende entreprenør eller typehusfabrikant, eller hvem det nu kan være, ikke har leveret det, der er blevet lovet, og som der skal være ifølge deklarationen. Derfor anser vi deklarationen for en meget væsentlig ting.

Jeg mener også, det er rigtigt, som flere har været inde på, at det, der er det tilbagevendende i forhold vedrørende byggefejl og byggesjusk, er spørgsmålet om at placere ansvaret. Ansvar er altid blevet skubbet fra det ene sted til det andet, og den, der skulle have pengene eller erstatningen udbetalt for at kunne få repareret de skader, der er opstået, er praktisk talt altid blevet sorteper. Derfor er det helt afgørende at få ordninger, der placerer ansvaret og giver økonomisk dækning for de ting, der her er sket, og som vi må konstatere sker alt for mange gange, når det drejer sig om byggeri, hvad enten det drejer sig om udlejningsbyggeri, om typehusbyggeri eller om traditionelt byggeri.

Vi vil altså meget gerne drøfte dette i udvalget, og jeg håber, trods den lidt skeptiske holdning og hr. Ingomar Petersens løfte om, at de radikale skal garantere for, at lovforslaget ikke bliver gennemført – jeg synes, det var en meget stærk bemærkning og også en meget forbruger-uenlig bemærkning, som var noget uventet fra radikal side, men det må vi jo tage til efterretning – jeg håber, at dette lovforslag med eller uden de radikale kan blive gennemført.

Dorte Bennedsen (S):

Jeg vil godt for at forebygge en misforståelse lige starte med at redressere, hvad jeg tror

var en fortalelse fra ministerens side. Betænkningen, som dette forslag bygger på, er ikke Forbrugerrådets, men derimod den under handelsministeriet nedsatte forbrugerkommissions betænkning.

Det, som bragte mig herop, var to ting. Det ene var hr. Hovmands bemærkninger om en frivillig ordning, og dertil må man sige, at det lader sig jo ikke gøre. Forbrugerrådet har i lighed med Industrirådet søgt, om man kunne komme igennem med en frivillig ordning, og vi har i lighed med Industrirådet måttet erkende, at man ikke kan opnå en tilfredsstillende ordning. Jeg kan kort sige, at et af problemerne har været, at en frivillig ordning kun kunne dække til at lovliggøre husene, og det dækker jo ingenlunde forbrugernes behov i denne sammenhæng.

Med hensyn til at diskriminere huse bygget af håndværksmestre, da er det ikke rigtigt, at vi ønsker at diskriminere huse. Jeg sagde i mit første indlæg, at vi meget gerne ser ordningen udbygget, så den også dækker andre former for enfamiliehuse. Det har ikke kunnet lade sig gøre i de forhandlinger, der har været ført hidtil. Jeg ville med stor sympati se på, at det kunne lade sig gøre.

På hr. Arne Bjerregaard forstår jeg, at han med sine nedladende bemærkninger om at pakke forbrugerne ind i vat ønsker, at vi kun laver lovgivning for de stærke, for de økonomisk sikrede, for dem, der i enhver henseende kan selv, og for dem, der i en given økonomisk klemme kan betale sig ud af den.

Jeg må sige, at det er i hvert fald en ny variation af Bibelens ord om, at den, der intet har, det lidet, han har, det skal endog tages fra ham. Men det er også en målsætning at have for sit politiske arbejde. Jeg skal blot sige, at den målsætning deles ikke af mit parti.

Ingomar Petersen (RV):

Det glæder mig meget, at boligministeren er så stor en optimist, at han tror, at han kan få dette lovforslag gennemført, selv om de radikale ikke vil være med. Jeg synes ærlig talt, debatten i højeste grad tyder på, at boligministeren faktisk står helt alene med det forslag, der her er fremsat. Der var ikke én eneste ordfører, som kunne gå ind for lovforslaget, som det var. Vi var villige til at drøfte alle de problemer, der er i det, i udvalget, men lovforslaget, som det er fremsat, er jeg overbevist om ikke har en chance i dette folketing.

[Ingomar Petersen.]

Så vil jeg sige en ting til. Når man tænker sig lidt nærmere om, er det egentlig skrappt, at nu skal folk til at betale til nogle forsikringer for at garantere sig imod at blive snydt, så vandet driver, når de går ind i et byggeri. Det er egentlig skrappt, at vi er nået dertil, at den byggemyndighed, som alle skatteydere betaler til, og som hver byggende, som skal bygge et hus, må betale et gebyr til for at få sin byggesag behandlet, ikke i borgernes interesse magter at klare dette problem. Jeg tror, det er dér, vi skal se på sagen.

Aase Olesen (RV):

Jeg har med meget stor undren hørt på ministerens svar her i dag. Ministeren mener, at det er muligt at lave en klar varedeklaration på et produkt som et hus, et typehus, sådan som det defineres i § 2.

Jeg bemærkede, at ministeren sagde lidt bitert, at der var mange forskellige holdninger, men ingen kom med løsninger. Nu mente han – det lå ligesom underforstået i det – at man måtte da påskønne, at han dog her kom med et forslag. Jeg tror ikke, at man skal beregne sig nogen påskønnelse, når man kommer med et lovforslag, som bygger på en paragraf, § 2, som den er udformet i dette lovforslag. Jeg kan faktisk ikke begribe, at det kan være kommet igennem justitsministeriets lovkontor, eller hvad det hedder, jfr. hvad hr. Hagen Hagensen sagde, noget, der bygger på noget så upræcist, kan man ikke bygge en forsikrings- og en erstatningsordning på.

Jeg vil godt i forbindelse med det, ministeren sagde om, at man skulle have en klar besked om, hvad man køber, og så kan man kontrollere, hvad man har fået, spørge: kan ministeren give os en forestilling om, hvordan sådan en deklaration f. eks. for malerarbejdet skulle se ud?

Så vil jeg godt sige til fru Dorte Bennedsen, som mener, at vi kunne have en endnu længere garantitid eller erstatningstid, helt op på 10 år, at det er lige så umuligt, når tingene er så lidt præcist defineret. Men dertil kommer yderligere en ting. Når man ikke klart kan definere, hvad almindelig normal brug er, så bliver det endnu mere betænkeligt at udvide tiden. Hvis jeg køber et strygejern og der er et års garanti på, så kan man, hvis det er defekt, med nogenlunde sikkerhed fastslå, om jeg har strøget med det eller jeg på en eller anden måde har mis-

handlet det. Men hvordan i alverden skal man afgøre, om en så kompliceret ting som et hus, der består af en masse komponenter og enkeltdele, er blevet brugt eller blevet misbrugt eller har været udsat for hærværk? Hvordan i alverden vil man bære sig ad med det? Dette her er i sandhed godt arbejdspapir for advokater, må jeg virkelig sige.

Så sagde ministeren – det har jeg nævnt – at der var ingen, der rigtig kom med nogle mulige forslag til løsninger. Nej, det er ikke nemt, men når man vil ind på at deklarere noget, så må man vel tage færdige varer fra fabrik, som kan siges at kunne defineres som det, de er. Her er det karakteristisk, at et hus består af komponenter; selv det mest håndtegnede hus har seriefremstillede elementer i sig, og selv det såkaldte typehus er absolut håndfremstillet på stedet. Det er faktisk kun helt færdige huse som dem på de amerikanske baser på Grønland, der kommer flyvende, man kunne deklarere. Det, der må være tale om, må være at deklarere enkeltdele eller sammenstillinger af enkeltdele, større og mindre, og derefter på en eller anden måde autorisere montørerne i videste forstand, herunder også teknikerne.

Arne Bjerregaard (KrF):

Fru Dorte Bennedsen gav mig en ordentlig salut: jeg skulle ønske at styrke de stærke og stække de svage, og det skulle være noget, der står i Bibelen, at man skulle gøre sådan. Nej, det står der ikke noget om. Men jeg mener heller ikke, at man skal nedvurdere med denne vil-alene-vide-mentalitet, som man fra visse sider ønsker at fremføre over for dem, de kalder de svage. Det, som er værdifuldt og nødvendigt i et samfund, er respekten for individet og individets ret og ikke, at en gruppe skal sørge for at varetage andres interesser, fordi man har nedvurderet dem til mennesker, som ikke selv kan varetage deres interesser. Det må nu engang være sådan, at vi må prøve på at beskytte de svage mod statsligt formynderi og selvbestaltede magtønsker fra visse bestemte grupper i samfundet. De svage skal støttes, de skal ikke nedvurderes.

Kaj Hansen (DKP):

Jeg vil da gerne først sige til hr. Arne Bjerregaard, at det jo nok er de svageste, som får mest gavn af den lovgivning, vi her diskuterer, men det er måske ikke i overensstemmelse med hr. Arne Bjerregaards religion.

[Kaj Hansen.]

Til ministeren vil jeg gerne gentage mit spørgsmål, da jeg ikke har fået svar på det: får vi i udvalget helt klar besked om, hvorledes de forsikringsbetingelser skal udformes, som skal gælde for denne lovgivning?

Så må jeg endelig til hr. Ingomar Petersen sige, at han har forstand på byggeri, det må en arkitekt nødvendigvis have noget forstand på, og han ved også, at når der skal bygges et hus, så skal man have en byggetilladelse. Han ved også, at når huset er færdigt, skal man have en bygningsattest, inden man kan flytte ind. Men det har jo været sådan, at den bygningsattest giver ingen som helst garanti for et hus' kvalitet. Ja, der er nogle bestemmelser, der skal være opfyldt, om loftshøjde og om der er kloakeret ordentligt og flere andre ting, men det giver ikke forbrugeren nogen garanti. Når nu hr. Ingomar Petersen siger: det er også forfærdeligt, skal man nu til at lave forsikringsordninger for at få lavet ordentligt byggeri, ja, så er jeg da enig i den problemstilling, at det, man skal undgå overhovedet, selvfølgelig er byggesjusk, og det er først i ekstreme tilfælde, der skal være et erstatningsansvar. Men så bliver jeg nødt til også direkte at spørge hr. Ingomar Petersen: vil han så være med til en lovgivning, der pålægger bygningsmyndighederne i kraft af bygningsattesten også at sige god for de kvalitetskrav, som skal være til stede, for at man kan tale om ordentligt byggeri, hvor der ikke kan være tale om byggesjusk? Hvis hr. Ingomar Petersen ikke vil være med til at skærpe bygningsmyndighedens ansvar for denne bygningsattest, så hænger det jo frit i luften, det, hr. Ingomar Petersen foreløbig har sagt.

Hagen Hagensen (KF):

Jeg spurgte ministeren om, hvor meget eller hvor lidt der skulle til, for at det i det væsentlige var et typehus, hvor meget det skulle afvige derfra. Jeg vil så gerne udvise al den velvilje, jeg kan, over for ministeren, og have lov at spørge om én ting mere. Det er, i hvilket omfang der er tale om, at et medbyggerhus kan komme ind under ordningen, for det skulle vel ikke være sådan, at det, vi står og taler om her, kan blive gjort til intet derved, at man bare laver det så meget om, at når der er medbyggere, der sætter en dør i eller laver nogle dørgreb her og dér, eller hvad det nu er for noget, så er man uden for hele ordningen? Så er vi ikke nået særlig langt i hvert fald.

Hovmand (V):

Socialdemokratiets ordfører, fru Dorte Bennedsen, kom med nogle kritiske bemærkninger til de synspunkter, jeg havde givet udtryk for, og det er hun naturligvis i sin gode ret til. Men fru Dorte Bennedsen er jo andet end ordfører for socialdemokratiet i denne sag. Fru Dorte Bennedsen er også formand for Forbrugerrådet her i landet. Fru Dorte Bennedsen er altså som sådan med til at varetage forbrugernes interesser, herunder også mine interesser. Jeg må ærlig talt indrømme, at jeg er dybt, dybt rystet og forundret over, at mine og andre forbrugeres interesser varetages på den måde, som fru Dorte Bennedsen her giver udtryk for. Jeg er virkelig forundret over, at Forbrugerrådets formand her fra talerstolen kan gå ind for en lovgivning, der er opbygget og formuleret på den meget, meget uklare måde, der her er tale om.

Det er en lovgivning, der i høj grad giver beskæftigelse for advokatstanden, som det blev nævnt før, en lovgivning, der i den grad er uklarhed om, ikke mindst med hensyn til selve begrebet: definitionen af et typehus, men også med hensyn til mange, mange andre ting, eksempelvis spørgsmålet om selvbyggere. Selvbyggere skulle også være inde under denne sikring. Ja vel, men hvordan vil fru Dorte Bennedsen eller andre kontrollere, om det er selvbyggeren, der har begået en fejl i den måde, han har arbejdet på, eller om det er en fejl i konstruktionen eller i materialerne, der har været leveret, der er tale om? Hvis det er kendetegnet for Forbrugerrådets arbejde, så synes jeg nok, at vi forbrugere har grund til at være meget utrygge ved denne arbejdsform.

(Kort bemærkning).

Ingomar Petersen (RV):

Jeg vil gerne sige til hr. Kaj Hansen, at det jo var det, jeg påpegede. Jeg mente, at vejen var, at byggemyndigheden som sådan fik en bemyndigelse og et større ansvar. Jeg er virkelig villig til at se på, om vi får klaret disse ting, for jeg tror, at mange af de uheldige ting, vi har haft i den senere tid, kunne have været undgået, hvis der havde været et bedre tilsyn og en bedre kontrol med det.

Så kunne jeg godt tænke mig at sige, at nu har vi hele problemet ude i Albertslund. Jeg vil meget gerne have boligministerens tilsagn her om at give en nærmere redegørelse for denne sag i boligudvalget og så prøve at anskue den

[Ingomar Petersen.]

sag, som om der havde været en deklaration dengang. Havde de været noget som helst bedre stillet? Det havde de nemlig ikke. Jeg har så mange erfaringer som syns- og skønsmand og med retssager i byggeri, at jeg ved, hvor vanskeligt det er. Tænk bare på en lille garantierklæring på et stykke tagpaparbejde, hvor svært det egentlig er, hvis der bliver hul i taget, at finde ud af, hvem der har lavet hullet. Hvordan i alverden skulle man så kunne lave noget, der var hundrede procent effektivt i så stort og blandet et foretagende som et helt hus?

Boligministeren (Helge Nielsen):

Jeg vil da for det første godt understrege, at jeg meget sjældent er bitter og absolut heller ikke i dette tilfælde. Men jeg er skuffet, og det er der vel nok al mulig grund til. Alle i dette hus snakker om, at der skal gøres noget ved denne sag, men når der så bliver lagt et forslag frem, der klart siger, at det er et pionerarbejde, det er et forsøg på med folketinget at diskutere, hvordan problemet skal løses, så bliver det fra i hvert fald nogle ordføreres side nedgjort på en meget usaglig måde og af andre ordførere med en meget saglig motivering.

Jeg ved, at hr. Ingomar Petersen både har haft med teknisk udvalg i amt og kommune at gøre og, så vidt jeg har forstået, er uddannet arkitekt. Derfor undrer det mig lidt, at hr. Ingomar Petersen stadig væk forsøger at klare dette problem på samme måde, som man har forsøgt på fra kommuners og amters side, og har erklæret, at dette ikke var muligt. Kommuner og amter har i øvrigt også været med ved udarbejdelsen af dette lovforslag og står bag ved dette lovforslag, det vil jeg gerne understrege yderligere.

Jeg troede, at fru Aase Olesen skulle op og ligesom motivere de radikales mere forbrugermæssige holdning, men det havde jeg altså misforstået. Jeg vil da meget gerne stille den deklaration, der er på mit eget typehus, til rådighed for udvalget. Den stammer fra den tid, da man havde frivillige ordninger og anvendte disse frivillige ordninger. Jeg vil understrege, at jeg er meget glad for den meget grundige deklaration, der er på det pågældende typehus, og jeg skal sørge for at få oversendt en kopi af sådanne deklarationer til udvalget og i dette tilfælde yderligere til fru Aase Olesen, som jo ikke længere er medlem af det pågældende udvalg.

Jeg glemte at svare hr. Kaj Hansen i første omgang. Jeg vil gerne her give tilsagn om, at betingelserne for forsikringsordningen vil være til rådighed i udvalget under udvalgsarbejdet.

Til hr. Hagen Hagensen vil jeg sige, at når jeg ikke svarede på hans, synes jeg, meget venlige indlæg, var det kun, fordi jeg regnede med og også var helt klar over, at det rejste spørgsmål var noget vi kan arbejde med i udvalget, og det er vi klar til.

Med hensyn til hr. Ingomar Petersens sidste bemærkning om Albertslundbyggeriet har vi været inde i denne sag, vi har givet redegørelse til dem, der har bedt om det. Det, jeg godt vil sige, er, at hvis der havde været en forsikringsordning, så var lejerne i det pågældende boligselskab i hvert fald ikke kommet til at betale. Hvem der nu kommer til at betale, står jo hen i det uvisse, eftersom der kører retssager om det. For at kunne lave en forsikringsordning er det nødvendigt at vide, hvad det er, man forsikrer sig for og imod. Det er jo det, der er de to hovedprincipper i dette lovforslag.

Jeg er hverken bitter eller mere skuffet, men jeg er stadig væk optimist og tror, at når folketingets udvalg, der skal behandle dette, bliver klar over de relevante oplysninger, der ligger bag ved det, så er man forhåbentlig også villig til at være med til at løse dette problem. Om det bliver det med de paragraffer, der her er foreslået, eller bliver det med andre paragraffer, er for mig ikke afgørende; det har jeg også redegjort for både i lovforslagets bemærkninger og i fremsættelsen. For mig er det det væsentlige at løse det problem, som rider os alle landet over, ikke mindst boligministeren.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Hr. Hovmand udtrykte sin dybe skuffelse både over mig og over Forbrugerrådet og sagde, at jeg ikke burde gå ind for en lovgivning af en så formynderisk art som den her foreliggende. Jeg må jo se, om jeg i hvert fald er i stand til at bære hr. Hovmands skuffelse.

Så må jeg gøre opmærksom på, at jeg i denne sammenhæng er i den usædvanlige situation at være i stue med andre øjensynligt også sådan forbrugerbeskyttelsesformynderiske organisationer som Industrirådet og Foreningen af Typehusproducenter og Entreprenørforeningen, ja, kort sagt de organisationer, der i denne sammenhæng er blevet hørt. De har alle tilsluttet

[Dorte Bennedsen.]

sig det, dog undtaget Håndværksrådet, som jeg forstår nu på det sidste har haft en fornyet positiv kontakt med ministeren. Det er dog ganske pudsigt, for det er ikke hver dag, man hører, at det er disse organisationer, som er formynderiske, og jeg vil altså som sagt bestrebe mig på at bære hr. Hovmands skuffelse.

(Kort bemærkning).

Hovmand (V):

Jeg ved ikke, om det var bevidst, at fru Dorte Bennedsen brugte betegnelsen »formynderisk«. Det, jeg angreb, var spørgsmålet om de mange uklare formuleringer, der er tale om i dette lovforslag. Det var spørgsmålet om de meget uklare begreber, der er tale om, selve spørgsmålet om begrebet typehuse. Hvad er et typehus? Hvad forstår fru Dorte Bennedsen ved et typehus? Selve spørgsmålet om afklaring af de ting, der er forsikret, og hvad der ikke er forsikret. Jeg står her med en liste over en lang, lang række forbehold, som forsikringsbranchen har givet udtryk for ved at opremse de ting, som efter deres overbevisning ikke bør falde ind under en forsikringsordning. Jeg synes, at det var det punkt, som jeg angreb, fru Dorte Bennedsen burde have svaret på. Det er det, der gør mig utryk. Hvis det er et kendetegn for det daglige arbejde i Forbrugerrådet i Danmark, at man er så lemfældig over for lovforslag, som behandles i folketinget, og man ikke er klar til at kræve en nærmere præcisering af de ting, der for forbrugerne er aldeles afgørende, så synes jeg nok, at man varetager forbrugernes interesser dårligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om offentlig sygesikring. (Ændret sammensætning af det centrale forhandlingsudvalg m. m.).

(Lovforslag nr. L 133. Fremsat 2/12 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Inge Fischer Møller (S):

Det foreliggende lovforslag indeholder et par konsekvensændringer, dels som følge af bi- standslovens ikrafttræden, dels som følge af, at vi siden den 1. november 1976 har haft en myndighedsalder på 18 år mod tidligere 20 år.

De konkrete ændringer er følgende: de afgørelser, sundhedsstyrelsen foretager vedrørende enkeltsager om tilskud til medicin, der ikke er optaget på medicintilskudslisten, skal efter forslaget endeligt afgøres af sundhedsstyrelsen. Den nuværende klageadgang til socialministeriet foreslås ophævet med den motivering, at socialministeriet ikke er nogen lægelig myndighed. Jeg er ikke sikker på, at ophævelsen af ankeadgangen er rimelig. Enkeltsagerne drejer sig tit om personer, der har været langvarigt syge, de har været under langvarige behandlinger, og den tilskudsberettigede medicin er forsøgt, men uden held, hvorefter man forsøger med endnu ikke tilskudsberettiget medicin. Før man søger sundhedsstyrelsen om tilskud, har behandlingen ofte været foretaget med det, man ansøger om, og der foreligger et positivt resultat. Umiddelbart mener jeg ikke, det er rimeligt at fjerne klageadgangen i så vigtige sager, men under udvalgsarbejdet kan vi jo få det nærmere undersøgt og også få undersøgt, hvor en eventuel klageadgang kan placeres.

Forslaget indeholder også en ændring af det centrale forhandlingsudvalg, der går ud på, at statens repræsentanter kan deltage i forhandlingen omkring overenskomsterne, dog uden stemmeret. På denne måde sikrer man et direkte samarbejde mellem staten og forhandlingsudvalget. Jeg er ikke i tvivl om, at det vil lette arbejdet meget, og jeg synes, det er et godt forslag.

Endelig indeholder forslaget en ændring af betingelserne for at få tilskud til kiropraktisk behandling. Siden den 1. oktober 1974 har man efter sygesikringslovens bestemmelser kunnet få tilskud til 1 røntgenundersøgelse og 4 behandlinger inden for et år. Men vi stillede dengang en betingelse for tilskud til kiropraktisk behandling, nemlig den, at kiropraktoren skulle underrette patientens læge om diagnose og behandling. Lægerne havde ikke tilbagemeldingspligt til kiropraktorerne. Det har givet anledning til store problemer og ordningen har stort set ikke fungeret. Der er ingen tvivl om, at det vil lette på samarbejdet mellem læger og kiro-